

استفاده از ظرفیت بازار سرمایه برای تامین مالی

«سیداحسان خاندوزی» در جمع خبرنگاران اظهار کرد: یکی از مهم‌ترین ارکان تامین مالی در اقتصادها بازار سرمایه است اما متأسفانه به لحاظ تاریخی در کشور ما این نقش، نقش ضعیفی است به جهت اینکه خود بازار در مقایسه با مجموعه اقتصاد ملی ما سهم کمی داشته است، هر چند در سال‌های اخیر این سهم افزوده و پررنگ‌تر شد. بویژه که دوره پس از سقوط سال ۹۹ را هم پشت سر گذاشتیم. وزیر اقتصاد افزود: امسال یکی از امیدواری‌های جدی دولت این است که از ظرفیت بازار سرمایه برای تامین مالی بخش‌های واقعی اقتصاد استفاده کند. وی با بیان اینکه در خواست‌های بسیار خوبی از سمت شرکت‌های معتبر بورسی در دستور کار است ادامه داد: به رییس سازمان بورس سپرده شده تا با سرعت بیشتری این درخواست‌ها به اجابت برسد و در نوبت قرار گیرد. خاندوزی خاطر نشان کرد: حتی در مورد پیوستن به بازار، عرضه اولیه‌ها و بزرگ‌تر شدن خانواده بزرگ شرکت‌های بورسی، تقاضاهای بسیار خوبی هم در سال گذشته وجود داشت و یکی دو مورد از خوشنام‌های اقتصادی‌ایران پیوستند، امسال نیز دیدگاه‌ستری را شاهد خواهیم بود. وزیر اقتصاد تأکید کرد: به نظر می‌رسد با همه اقدامات سالی درخشان‌تر از گذشته در انتظار اقتصاد ایران خواهد بود.

گروه اقتصاد کلان: لایحه بر نامه هفتم توسعه کشور در ۲۲فصل وبخش در یوزر رونمایی شد.ویر اساس گزارش‌ها محوریت اصلی این برنامه بر رفع ناترازی‌های مهم از جمله بودجه عمومی، صندوق‌های بازنشستگی، انرژی و ناترازی در بخش پولی و بانکی است. به گزارش «تجارت»، سند برنامه پنج‌ساله هفتم توسعه کشور با حضور معاون اول رییس‌جمهور و نخبگان کشور دیروز رونمایی شد و معاونین و رؤسای امور سازمان برنامه و بودجه، اعضای هیأت دولت، نمایندگان مجلس شورای اسلامی و صاحب‌نظران دستگاه‌های اجرایی در قالب ۱۶ میزگرد تخصصی به بررسی و تبیین ویژگی‌های ممتاز و نوآوری‌های این برنامه پرداختند.

▪ **تاریخچه برنامه‌های پنج ساله توسعه کشور**

ایران در بین کشورهای خاورمیانه پیشینه‌ای نسبتاً طولانی از برنامه‌ریزی برای توسعه اقتصادی البته با محوریت سازمان برنامه و بودجه دارد. تا زمان انقلاب در سال ۱۳۵۷، پنج برنامه توسعه با مدت‌های گوناگون در ایران در یک بازه سی‌ساله پیاده شد؛ و پیش از این تلاش‌ها برای برنامه‌ریزی انواع کمتر رسمی مداخله دولت در اقتصاد مختلط دولتی و خصوصی این کشور صورت گرفته است.

بعد از انقلاب نیز برنامه‌های پنج ساله توسعه ادامه پیدا کرد و تاکنون شش برنامه توسعه پنج‌ساله تدوین شده و اکنون از برنامه هفتم توسعه رونمایی شده است.

برنامه اول توسعه از سال ۱۳۶۸ و بعد از پایان جنگ تدوین شد و تا سال ۱۳۷۲ ادامه پیدا کرد. برنامه دوم توسعه پس از انقلاب نیز سال‌های بین ۱۳۷۳ تا ۱۳۷۸ را در بر می‌گرفت و برنامه سوم نیز برای بازه زمانی ۱۳۷۹ تا سال ۱۳۸۳ تدوین شد. پس از آن برنامه چهارم توسعه تدوین شد که از سال ۱۳۸۴ آغاز و تا سال ۱۳۸۸ دوام داشت و سپس برنامه‌های توسعه دهه ۹۰ ایران آغاز شد که هم‌زمان با شروع دور اول تحریم‌های غرب علیه ایران بود. برنامه پنج توسعه پنجم از سال ۱۳۹۰ و در دوره دوم دولت محمود احمدی‌نژاد آغاز شد و تا سال ۱۳۹۴ ادامه پیدا کرد و سپس برنامه ششم توسعه یک سال قبل از تحریم‌های دونالد ترامپ علیه ایران یعنی سال ۱۳۹۶ تدوین شد و تا سال ۱۴۰۰ طول کشید. هم‌زمانی برنامه ششم توسعه یا تحریم‌های آمریکا منجر به این شد که این برنامه در راستای رسیدن به اهداف خود ناکام بماند و به همین دلیل برنامه هفتم توسعه که دیروز در همایشی با حضور نخبگان رونمایی شد بر روی آثار ناشی از تحریم یعنی ناترازی‌ها متمرکز بود که قرار

تجارت گزارش می‌دهد؛

رفع ناترازی‌ها محور برنامه هفتم

است تا پنج سال آینده تلاش‌های وافر ی برای رفع ناترازی‌ها در قالب این برنامه توسعه صورت بگیرد.

▪ **برنامه ششم توسعه از ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰**

ناکام شدن اهداف برنامه ششم توسعه را می‌توان در بررسی ماده ۳ این برنامه به وضوح مشاهده کرد. در ماده ۳ این برنامه که بر روی مسائل اقتصاد کلان متمرکز بود دست‌یابی به رشد اقتصادی متوسط سالانه ۸ درصد و ضریب جینی ۳۴/۴ درصد هدف بود که همان‌طور که می‌دانیم رشد اقتصادی ایران بعد از تحریم‌های سال ۱۳۹۷ نه تنها مثبت نشد بلکه تا مدتی چند ساله در مدار منفی قرار داشت و اقتصاد ایران کوچکتر شد. همچنین قرار بود متوسط رشد نقدینگی در قالب این برنامه به متوسط ۱۷ درصد برسد اما در حال حاضر رشد نقدینگی در کمترین حالت خود ۳۲ درصد است و این در حالیست که در سال‌های قبل حتی نرخ رشد نقدینگی بالای ۴۰ درصد رانیز اقتصاد ایران تجربه کرد.

نرخ تورم هدف برنامه ششم توسعه در سطح میانگین سالانه ۸٫۸ درصد بود که با توجه به شرایط کنونی اقتصاد ایران این نرخ‌ها اکنون رویایی به نظر می‌رسند و کمترین نرخ تورم کشور اکنون بالای ۵۰ درصد است. بنابراین می‌توان به وضوح دریافت

مبلغ وام بازنشستگان به ۲۰ میلیون تومان رسید

معاون سازمان تامین اجتماعی با اشاره به پرداخت وام قرض‌الحسنه‌ای سوی سازمان تامین اجتماعی به بازنشستگان خود اظهار کرد: سال گذشته مبلغ ۱۲ میلیون تومان به بازنشستگان واجد شرایط به عنوان وام کارمزد ۴ درصد پرداخت می‌شد که با پیگیری‌های صورت گرفته امسال این رقم افزایش پیدا کرده است. وی در خصوص میزان افزایش وام قرض‌الحسنه بازنشستگان گفت: میزان رقم وام قرض‌الحسنه به بازنشستگان به ۲۰ میلیون تومان افزایش یافته است. اسفندیاری در خصوص نحوه ثبت‌نام و پرداخت وام قرض‌الحسنه به بازنشستگان ابراز کرد: بازنشستگان در هر استان و شهرستان می‌توانند با مراجعه به کانون‌های بازنشستگی اقدام به ثبت‌نام و در نهایت دریافت وام ۲۰ میلیون تومانی کنند. معاون فرهنگی و اجتماعی سازمان تامین اجتماعی افزود: از خردادماه فرآیند ثبت‌نام بازنشستگان برای پرداخت وام ۲۰ میلیون تومانی از سوی کانون‌های بازنشستگی انجام خواهد شد و در نهایت پس از طی مراحل قانونی این وام به حساب بازنشستگان واریز می‌شود. وی در پاسخ به این پرسش که امسال چه تعداد از بازنشستگان اجتماعی از تسهیلات و وام اشاره‌شده بهره‌مند خواهند شد، خاطر نشان کرد: امسال قرار است ۵۰۰ هزار نفر از بازنشستگان از تسهیلات اشاره‌شده بهره ببرند.

تمامی این ناترازی‌ها خود را در ساختار بودجه نشان می‌دهد که به عنوان مثال در سال ۱۴۰۲ با کسری عملیاتی بیش از ۴۰۰ هزار میلیارد تومانی بسته شده که قرار است این کسری از طریق فروش نفت و اوراق و شرکت‌های دولتی و همچنین مولدسازی دارایی‌ها تأمین شود.

رئیس سازمان برنامه بودجه در توضیح ساختار برنامه هفتم توسعه کشور کرد: «لایحه برنامه در ۲۲ فصل و بخش تنظیم شده است که نگاه اصلی در برنامه حل ناترازی‌ها در کشور است.» منظور بیان داشت: «یکی از ناترازی‌های کشور در حوزه بودجه عمومی دولت است که مستلزم اصلاح ساختار بودجه است؛ همچنین ناترازی در بخش پولی و بانکی داریم که نیازمند اصلاح نظام بانکی و افزایش اختیارات بانک مرکزی است.» وی با بیان اینکه ناترازی در حوزه صندوق‌های بازنشستگی به عنوان یک پدیده مخاطرآمیز است، بیان کرد: «همی‌بایست هر چه زودتر برای آن تدبیر انجام دهیم». معاون رئیس‌جمهور به ناترازی در تامین انرژی در کشور اشاره و بیان کرد: با این‌ناترازی به یک دهه گذشته با آن مواجه شده‌ایم که در بخش برق، گاز و… است و با توجه به رشد مصرف و نیاز به سرمایه‌گذاری‌های زیاد، در حال تسهید است. منظور تأکید کرد: تلاش شده در برنامه هفتم توسعه برای این ناترازی‌ها تدبیر شود.

بنابراین کلدوازه برنامه هفتم توسعه که البته هنوز جزئیات آن منتشر نشده «ناترازی» است که سال‌های سال اقتصاد ایران در چنبره آن گرفتار شده و آنچه که اکنون در رشد تورم آفسارگسیخته و افزایش سطح عمومی قیمت‌ها می‌بینیم ریشه در همین مسئله ناترازی‌ها در کشور است.

البته برنامه هفتم توسعه روی مسائل دیگری نیز متمرکز شده از جمله بحث سلامت و درمان که خود را به عنوان مثال در بودجه اختصاص یافته برای این بخش و همچنین کمبود شدید داروهای حیاتی در کشور و مسأله تامین مالی و کمبود سرمایه در گردش شرکت‌ها و واحدهای تولید نشان داده است.

اما پرسشی که در پایان می‌توان مطرح کرد این است که آیا برنامه هفتم توسعه به مانند برنامه‌های پیشین با شکست مواجه خواهد شد و با اینکه می‌توان به حل ناترازی‌ها در کشور در قالب این برنامه امیدوار بود؟ در هر صورت اجرای مقاد برنامه هفتم توسعه نیازمند اتخاذ یک رویکرد عقلانی و یکبارگی برای علم اقتصاد است که این خود نیز نیازمند سیاست‌گذاری حرفه‌ای و آموزش دیده در ساختار اقتصادی کشور است چرا که حل و فصل مسائل مربوط به ناترازی صرفاً با شمار و آمارسازی محقق نمی‌شود بلکه لازمه آن برنامه‌ریزی دقیق و شفاف و علم‌محور است.

تجارت جزئیات تورم فروردین ماه را بررسی کرد

وضعیت قرمز تورم مواد غذایی

رو زمانی که تورم از سمت خوراکی‌ها باشد، فشاری مضاعف بر آنها وارد می‌شود. این روند اگر همینطور ادامه یابد، س‌اتوجه به اثر تورمی خوراکی‌ها بر خانوارهای کم‌درآمد، مستقیماً روی سفره مردم تاثیر خواهد داشت و فشار مضاعفی به دهک‌های کم‌درآمد

جامعه وارد خواهد کرد.

▪ **تشدید تورم مواد غذایی به دلیل وابستگی به واردات**

موسسه مطالعات پژوهش‌های بازرگانی گزارشی تحت عنوان «تورم مواد غذایی و تجربه سیاست‌گذاری کشورها» منتشر کرده که نشان می‌دهد ایران جزو ۱۰ کشوری است که در فاصله زمانی مارس ۲۰۲۲ تا مارس ۲۰۲۳ بالاترین تورم

اسمی و واقعی مواد غذایی را داشته است. بر این اساس، در مدت یادشده ایران بعد از لبنان، زیمبابوه و آرژانتین بیشترین تورم اسمی مواد غذایی را به خود اختصاص داده که معادل ۷۳ درصد بوده است. قبل از ایران، به ترتیب لبنان، زیمبابوه و آرژانتین با تورم ۱۲۸، ۱۲۶ و ۱۰۷ درصدی، بیشترین تورم اسمی مواد غذایی را در بین کشورها داشته‌اند. براساس گزارش موسسه مطالعات پژوهش‌های بازرگانی، سطح بالای تورم مواد غذایی کشورهایی نظیر ایران، مصر، لبنان و برخی دیگر از کشورهای که در خاورمیانه و شمال آفریقا قرار گرفته‌اند، تا حد زیادی به دلیل وابستگی شدید تأمین کالاها‌ی اساسی از محل واردات است. وابستگی شدید به تأمین وارداتی، هزینه‌های تجارت بالاتر از حد منطقی به دلیل تحریم‌های بین‌المللی، موضوع خشکسالی‌های دروهای، عدم توزیع متوازن مکانی و زمانی در خصوص

به اسفند ۱۴۰۱ که ۴.۷ درصد بوده است، کاهش یک واحد درصدی را نشان می‌دهد. این عدد برای گروه‌های عمده «خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات» ۴ درصد و برای گروه عمده «کالا‌های غیر خوراکی و خدمات» ۳.۵ درصد بوده است. دامنه تغییرات نرخ تورم سالانه فروردین ۱۴۰۲ که در کل کشور، عدد ۴۷.۶ بود برای دهک‌های مختلف هزینه‌های از ۴۶ درصد برای دهک دم تا ۵۲.۴ درصد برای دهک اول است.

گروه اقتصاد کلان: بر اساس گزارش رسمی مرکز آمار ایران در فروردین ماه ۱۴۰۲ شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کشور به عدد ۱۸۰ رسیده است که نسبت به ماه قبل ۳۷.۷ درصد افزایش و نسبت به ماه مشابه سال قبل، (تورم نقطه به نقطه) ۵۵.۵ درصد افزایش و در دوازده ماهه منتهی به ماه جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل، ۴۷.۶ درصد افزایش را نشان می‌دهد. مرکز آمار ایران افزود: بنابراین تورم ماهانه در فروردین ماه سال جاری نسبت

تجارت

یکشنبه ۱۳ دیبهبهشت ۱۴۰۲ | هفته ۱۴۴۴ | شماره ۲۳۱۰

S u n • 2 1 M a y • 2 0 2 3 • 8 p a g e

سرمقاله

تولید ملی پادزهر بحران ارزی

ادامه از صفحه یک... تولید کشور طی ۱۰ سال گذشته به شدت آسیب‌پذیر شد؛ زمانیکه میزان تولیدات صنعتی و تنوع آن کاهش پیدا می‌کند، طبیعی است نرخ ارز هم دچار نوسان شود. اما وقتی فرآیند تولید مناسب باشد و سرمایه‌گذاران خرد و بزرگ وارد فعالیت‌های مربوط به تولید و صنعت شوند، دیگر نقدینگی‌ها به سمت خرید ارز و طلا و فعالیت‌های سوداگرانه نمی‌رود؛ در چنین شرایطی عرضه و تقاضای ارز یکسان می‌شود و دیگر نیازی نیست بانک مرکزی سیاست و راهکاری مختلف برای مهار نرخ ارز اتخاذ کند. در واقع بانک مرکزی بیه تتهایی نمی‌تواند نرخ ارز را کنترل کند و وزارتخانه‌ها و سایر دستگاه‌ها باید بانک مرکزی را همراهی کنند. اصلی‌ترین و مهم‌ترین عاملی که نرخ ارز را تعیین می‌کند تولید ملی کشور است، وزارتخانه‌ها، بنگاه‌ها و سایر نهادهای اثرگذار بر امر تولید، بایستی سیاست‌ها را به گونه‌ای تنظیم کنند که تولید اکثر کالاها در سال جاری، افزایشی و تمایل سرمایه‌گذاران به سرمایه‌گذاری در این حوزه بیشتر شود. در دولت گذشته، رشد اقتصادی معاداری نداشتیم، اگر فعالان اقتصادی به آینده امیدوار شوند و کسب و کار خود را توسعه دهند، دیگر نرخ ارز دچار نوسان نخواهد شد و از همین رو وزارتخانه‌های اقتصادی در ایجاد شرایط امن سرمایه‌گذاری و اطمینان بخشی به سرمایه‌گذاران، وظیفه خطیری بر عهده دارند. بانک مرکزی یک تنه و با سیاست‌های پولی و یا حتی تجاری نمی‌تواند شرایطی را ایجاد کند که متقاضیان ارز کاهش پیدا کنند، اگر همراهی دستگاه‌ها نباشد، بانک مرکزی در روند کنترل نرخ ارز فشار زیادی را متحمل خواهد شد.

یادداشت

برجام در دالان فراموشی

ادامه از صفحه یک... از بهبود روند مشاهده نمی‌شود. از همان ابتدا موضع گروهی همین بود. اسفند ماه سال گذشته پیش از نشست شورای حکام هم ایشان بارها تأکید کرد که اگر مهمترین مسائل یادمانی بین ایران و آژانس حل نشود، امکان احیای برجام وجود ندارد. به نظر می‌رسد موضع اروپا و آمریکا هم همین است. این که چرا این کشورها چنین موضعی می‌گیرند یک دلیل فنی دارد: آن‌ها می‌خواهند بدانند که آیا با احیای برجام ایران می‌تواند به لحاظ فنی از منطقه گریز هسته‌ای دور شود یا خیر. در واقع ستون و مبنای فنی برجام در سال ۲۰۱۵ این بود که ایران از نظر فنی تارسیدن به نقطه گریز هسته‌ای یا نقطه بازگشت ناپذیر هسته‌ای فاصله چند ماهه داشته باشد. در حال حاضر با توجه به غنی‌سازی ۶۰درصدی ایران و استفاده از سانتریفیوژهای پیشرفته، آمریکا و اروپا باید از زیایی فنی انجام دهند و مطمئن شوند که فاصله ایران از نقطه گریز هسته‌ای چقدر است. با توجه به این که کشورها مختلف، هر یک از زیایی متفاوتی نسبت به این فاصله زمانی دارند، به نتیجه نظر آژانس برای یکبارگی کردن این نظرات بسیار ضروری است. برای مثال اگر آژانس اعلام کند تهران یک ماه یا نقطه گریز هسته‌ای فاصله دارد، همین اظهار نظر آژانس مبنای تصمیم‌گیری کشورهای اروپایی و آمریکا خواهد بود. پس این سخنان آقای ارفاقل گروهی به این معناست که آژانس در موقعیتی نیست که بتواند یک از زیایی دقیق در این خصوص انجام دهد. در نتیجه از ایران درخواست کرده دسترسی‌های لازم را به آژانس بدهد تا آژانس بتواند بر این اساس، نظر فنی خود را به آمریکا و اروپا اعلام کند. در دو سال گذشته مجموعه تحولاتی که در سطح بین‌المللی، در داخل ایران و داخل آمریکا شکل گرفته این وضعیت را رقم زده است. در سطح بین‌المللی روسیه به اوکراین حمله کرد. این حمله تبعات بسیار وسیعی داشت. یکی از تبعات آن ایجاد تنش بین روسیه و اروپا است. با توجه به این که ایران از شر کادی منطقه‌ای و متحدان روسیه‌ای است، بنابراین اروپا به نوعی خود را در مقابل ایران نیز می‌بیند. مطرح شدن مسئله پهپادهای ایرانی از دیگر نکاتی است به افزایش تنش‌ها دامن زده است. در آمریکا نیز اولویت‌های بایدن بر سبب شرایط تغییر کرده است. زمانی که بایدن پس از انتخابات در آمریکا رئیس‌جمهور شد تفکرش به سمت احیای برجام بود. اما به نتیجه نرسیدن برجام باعث شد تفکری در آمریکا شکل بگیرد که اگر قرار است با ایران توافق انجام شود باید کاملاً جامع باشد. جک سالیوان مشاور امنیت ملی آمریکا، از ابتدا طرفدار همین نوع تفکر بود. این تفکر روز به روز تقویت شد تا حدی که اخیراً جک سالیوان در سخنرانی خود گفت که اگر لازم شد برای مقابله با ایران به اسرائیل هم آزادی عمل می‌دهیم. در داخل ایران هم اتفاقاتی رخ داد و اعتراضاتی شکل گرفت که در واقع محاسبات غربی‌ها را درباره ایران و نقش ایران در منطقه تغییر داد؛ بنابراین خروجی همه این مسائل این شد که شرایط برای احیای برجام به مراتب سخت‌تر شد. انتقادورده به پیشنهاد ولی‌عصر و اعظ و ایجاد روابط تجاری منطقه‌ای به جای برجام این است که مسئله هسته‌ای را که مهمترین مسئله ما در سطح بین الملل بوده به یک مسئله منطقه‌ای تقلیل داده می‌شود. مسئله کنترل تسلیحاتی یک موضوع مهم در سطح بین‌المللی و مرتبط با امنیت بین الملل است. به همین دلیل است که موضوع ایران، کره شمالی و سایر کشورهایی که انرژی هسته‌ای دارند، در سطح قدرت‌های بزرگ حل می‌شود. تا کنون هیچ برنده هسته‌ای به جز برنده برزیل و آرژانتین نداشتیم که در سطح بین‌الملل حل شود. موضوع برزیل و آرژانتین و توافق دو کشور برای تأسیس سازمان نظارت و بازرسی دوجانبه، یک موفقیت بزرگ بود. اما حتی در آن‌جا هم نقش آمریکا بسیار بزرگ و مهم بود. بنابراین ایراد وارده به این پیشنهاد این است که مسئله‌ای در سطح بین الملل را می‌تواند در سطح منطقه تقلیل دهد. قاعدتا برای این کار، آمریکا باید این پیشنهاد را بپذیرد، اما چنین تمایلی از طرف آمریکا نمی‌بینیم. ایراد دیگر این است که حل یک مسئله امنیتی با یک رویکرد منطقه‌ای ممکن نیست. پیشنهاد اجرای توافق تجاری منطقه‌ای برای حل مشکل هسته‌ای رویکردی است که لیبرال‌ها مطرح می‌کنند. آن‌ها معتقدند اقتصاد کلیدی هر در قفل شده‌ای است.